

10. OTÁZKY

Judaismus - židovské náboženství

1) Judaismus je nejstarší náboženství, které vyznává jediného Boha. Je tedy

- a) monoteistické
- b) polyteistické
- c) nevyznává žádného Boha

Č1

2) Židé stále čekají na svého Vykupitele neboli Mesiáše. Křesťanství se od judaismu liší kromě jiného tím, že

- a) Vykupitel byl Mohamed
- b) Vykupitel už přišel v osobě Ježíše Krista
- c) Vykupitel nikdy nepřijde

3) Jeruzalémský chrám krále Šalamouna představoval srdce starověkého Izraele. Po jeho rozboření se náboženský život přesunul do jejich kostelů. Židovský kostel se nazývá

- a) synagoga
- b) svatyně
- c) chór

Č2

4) Synagoga v řečtině znamená *shromáždění*, hebrejsky *ben kneset*. Slouží bohoslužbě ale je též místem výuky a společenským střediskem. Nejvýznamnější postavení zde a v celé židovské obci má

- a) kantor
- b) gabaj
- c) rabín

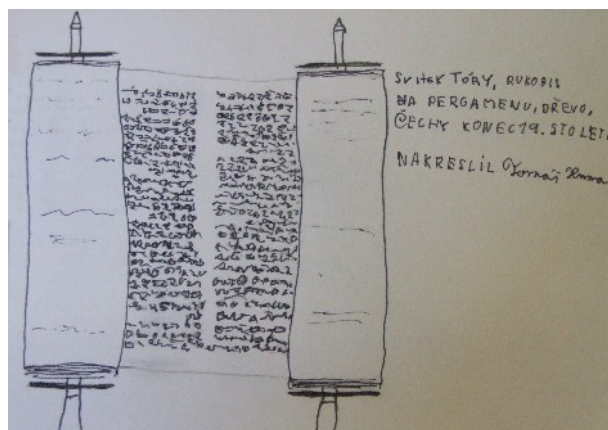

Je to duchovní vůdce obce a znalec náboženského práva.

5) Základní „svatou knihou“ jako pro křesťany Bible je pro Židy TÓRA. Vypadá jako

Č1

- a) obyčejná kniha
- b) několikrát přeložený list papíru
- c) dlouhý pergamenový svazek navinutý na dvě dřevěné tyče

6) Tóra kromě jiného obsahuje etický základ evropské civilizace, tzv. Desatero, které Bůh předal Mojžíšovi, židovskému historickému vůdci. Jsou to deset základních pravidel chování a morálky. Urči, která možnost obsahuje skutečné příkazy z Desatera.

- a) Nezabiješ. Nepokradeš. Nebudeš se smát jiným. Budeš ctít svého otce a matku. Nesesmilníš.
- b) Nezabiješ. Nepokradeš. Nebudeš křivě svědčit. Budeš ctít svého otce a matku. Nesesmilníš.
- c) Nezabiješ. Nepokradeš. Nebudeš křivě svědčit. Budeš ctít svého otce a matku. Budeš pomáhat starým.

7) Řád židovských bohoslužeb určují tři hlavní denní modlitby – ranní, odpolední a večerní. O šabatech a svátcích se může v synagóze konat bohoslužba s těmito modlitbami a se čtením z tóry, pokud jsou přítomni

- a) minimálně dva muži
- b) minimálně pět mužů
- c) minimálně deset mužů

Č4

8) Jarmulka (nebo také kipa) se používá při bohoslužbě. Je to

- a) mužská pokrývka hlavy
- b) měkká obuv
- c) ozdobný pásek

Č4

9) Nejdůležitější částí synagógy je svatostánek – aron-ha kodeš, v němž se uchovává

- a) věčné světlo
- b) desky s Desaterem
- c) tóra

Č2

10) Účastnily se v synagóze ženy spolu s muži bohoslužby?

- a) ano
- b) ženy měly zakázaný vstup
- c) ano, ale ve zvláštním prostoru

Č2

Běh života

11) Jaký význam má obřízka a kdy se koná?

Č10

- a) Vyjadřuje převahu morálky nad tělesností. Osmý den života chlapce.
- b) Vyjadřuje převahu tělesnosti nad morálkou. Osmý rok života chlapce.
- c) Nevyjadřuje vůbec nic. V 18 letech.

Každá civilizace má své rituály. Pro Židy byla jedním z dodržovaných náboženských zvyků OBRÍZKA. Je to odříznutí předkožky, tedy části stahovatelné kůže, která překrývá žalud. V našich končinách to může působit velmi krvavě až morbidně, ale musíme si uvědomit, že tento zvyk nemají jenom Židé, ale např. část mužů z USA podstupuje obřízku v dětském věku také. Důvody jsou hlavně hygienické (menší výskyt zánětů).

12) Bar micva (syn přikázání) a Bat micva (dcera přikázání) je

Č10

- a) mezník dosažení náboženské dospělosti pro chlapce a pro dívku
- b) očistná rituální lázeň
- c) místo prvního ochutnání alkoholu

13) V kolika letech jsou Židé „nábožensky“ dospělí? (doplň)

Č10

Chlapci ve letech.

Dívky ve letech.

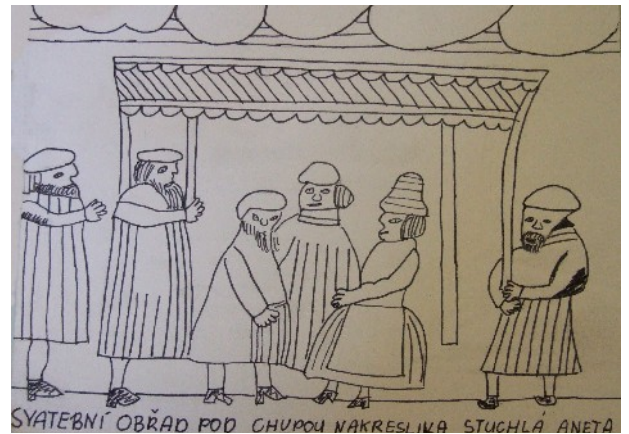
14) Proč se židovská svatba odehrává pod baldachýnem? **Č11**

- a) aby nepršelo na svatebčany
- b) baldachýn symbolizuje jejich budoucí domov
- c) baldachýn symbolizuje synagogu

15) Košer (kašer) je

Č11

- a) je židovský způsob přípravy a podávání stravy
- b) je to košík na chytání ryb
- c) je část mše

16) Jaký je v židovské kuchyni vztah mezi masitými a mléčnými potravinami? **Č11**

- a) zásadně se od sebe oddělují (konzumace potravin i zvláštní nádobí)
- b) s oblibou se připravují spolu
- c) každý si je může připravovat jak chce

Vzdělávání

17) Kde se v tradiční židovské společnosti vzdělávali chlapci a kde dívky?

Č10

Chlapci ve

Dívky

18) Židovský letopočet se liší od našeho. Náš je stanoven od roku ukřižování Ježíše Krista, židovský od stvoření světa, jak si kdysi vypočítali. V tom se zásadně liší od našeho pohledu na vznik světa. Rok 2007 Židé zapisují jako

Č3

- a) 2007
- b) 7
- c) 5767

19) Odvodili jste si předcházející správnou odpověď. Ano, c) je správně. Pokud tedy víme, že rok 2007 zapisují Židé číslicí 5767, v jakém roce před naším letopočtem byl podle Židů stvořen svět?

Svátky a slavnostní den

Č9

20) Jeden z významných židovských svátků je **CHANUKA** – *Zasvěcení* (nebo také *Slavnost světél*). Slaví se na památku zázraku, při kterém vydržel olej v lampě místo jednoho dne svítit dnů osm. Slavnost se slaví tedy po osm dní, první den se zapálí v osmiramenném svícnu jedno světlo a každý další den o světlo více. Proč má Osmiramenný svícen na obrázku světél (ramen) devět?

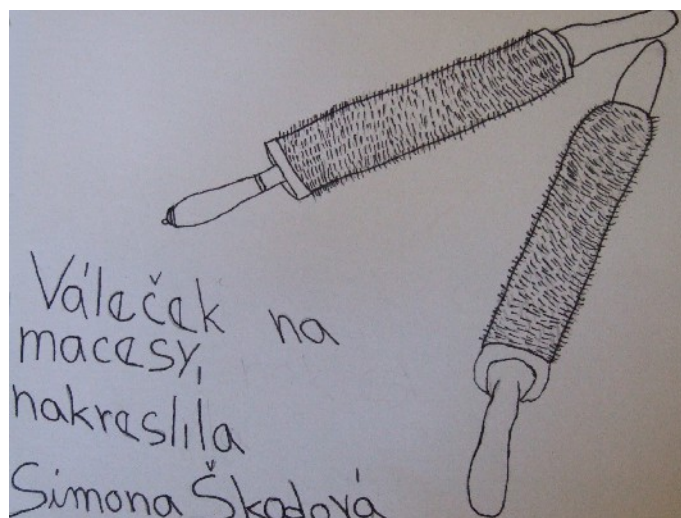

21) Další z významných svátků je **PESACH** – *Výsvození z egyptského otroctví* (nebo také *Den nekvašených chlebů*). Připomíná událost, kdy Bůh seslal desátou egyptskou ránu (pohromu, neštěstí) na domy Egyptanů. Obydlí Židů však překročil, minul, nepotrestal.

Jak se nazývá nekvašený chléb? (zakroužkuj)

Č7

- a) mates
- b) maces
- c) matěj

22) **JOM KIPUR** – *Den smíření* je

nejvýznamnější židovský svátek. Idea svátku – smíření s Bohem - předpokládá nejdříve smíření s lidmi. Je to den přísného půstu a zákazu práce.

23) Během tohoto svátku se nosil tzv. kitl. Kitl je

- a) mužská sukně s kostkovaným vzorem
- b) bílé plátěné roucho volného střihu
- c) dlouhý bič

Č6

24) **JOM HA-ŠOA** je nově zavedená slavnost připomínající židovské oběti během 2. světové války. Židů zahynulo celkem

Č3

- a) 60 000
- b) 600 000
- c) 6 000 000

25) **ŠABAT** – *sobota* je pro Židy slavnostním dnem v týdnu, dnem odpočinku a duševního obrození. Prvním dnem v týdnu židovského kalendáře je neděle, sedmým je sobota – šabat. Probíhá s přísným zákazem jakékoli práce, patří k němu mnoho zvyklostí, sváteční jídlo, oblečení i dostatek spánku. Každý den začíná večerem (koncem soumraku) předcházejícího dne, proto i šabat začíná už v pátek večer, když vyjde první hvězda. Zahajuje se zapálením šabatových světel. Zapalování světel a modlitby v tento večer byly výsadou

- a) mužů
- b) dětí
- c) žen

Č5

Významné osobnosti

26) Určete, kdo je autorem částí této básně:

M10

*Píši vám, Karino, a nevím, zda jste živa,
zda nejste nyní tam, kde se už netoužívá,
zda zatím neskončil váš nebezpečný věk.
Jste mrtva? Poproste tedy svůj náhrobek,
aby se nadlehčil. Poproste růže, paní,
aby se zavřely. Poproste rozpadání,
aby vám přečetlo list o mém rozpadu.*

- a) Franz Kafka, spisovatel např. romány Proces, Zámek, Proměna
- b) Karel Poláček, spisovatel, novinář, např. vzpomínková kniha Bylo nás pět
- c) Jiří Orten, básník lyrické poezie

27) Nejvýznamnější osobností zlatého věku pražské židovské kultury na přelomu 16. a 17. st. byl rabín Jehuda Leva ben Becalel, známější jako rabi Löw. Podle pověsti vytvořil legendární umělou bytost

M5

- a) golema
- b) Frankštejn
- c) robota

Dějiny Židů

28) Když Židé byli vyhnáni z Palestiny, usazovali se v evropských státech a vytvářeli tzv. diasporu. Diasporou označujeme

- a) dlouhodobý pobyt náboženské skupiny v cizím prostředí
- b) jejich vlastní města
- c) více synagog vedle sebe

29) Ve městech bydleli v tzv. ghettech. Ghetto je

- a) dům před bránou města
- b) ulice u řeky
- c) izolovaná židovská čtvrť

30) Nejen ve středověku se na Židy pořádali pogromy (dokonce i z rozhodnutí krále). Pogrom je

- a) masové vraždění spojené s rabováním
- b) oslavný průvod
- c) dlouhodobé hladovění

31) Holocaust (hebrejsky šoa) označuje

- a) návrat židů z koncentračních táborů
- b) povstání v židovském ghettu
- c) totální vyhlazení Židů během 2. světové války

M11

32) V minulosti museli Židé povinně nosit různá označení. Za 2. války museli nosit

- a) žlutou šesticípou hvězdu
- b) vysoký klobouk na hlavě
- c) dlouhé vlasy okolo uší

33) Antisemitismus je označení

- a) protižidovských předsudků a jejich teoretické zdůvodňování
- b) židovského fotbalového klubu
- c) pomůcek v synagoze

M8

34) Podtrhni příklady konkrétně projevovaného antisemitismu nejen během 2. války podřadným postavením ve společnosti, přednostní ubytování v luxusních čtvrtích, zákazem povolání, nošením povinného označení, bydlením v oddělených čtvrtí, zákazů návštěv kin, divadel, restaurací, oddělené vozy tramvají, nucená konverze (násilný přestup na katolickou víru)

35) Které české město se za války proměnilo v obrovské gheto, ze kterého odjížděli Židé do vyhlazovacích koncentračních táborů

- a) Čelákovice
- b) Terezín
- c) Nymburk

M11

36) Z výpisu z transportních listin Židů ze Sedlčan urči počet transportovaných Sedlčanů a počet zachráněných

počet transportovaných:
počet přeživších:

37) Z vyhlášky ohledně styku mezi obyvatelstvem nežidovským a židovským vypiš větu, která tě nejvíc překvapuje:

38) V kronice Kamýka nad Vltavou se o Židech během války píše: *O jejich majetek se rozdělili Němci, pokud se jedná o cenný a pěkný majetek. Zbytek byl ponechán v Kamýku. Bohužel musím zaznamenat pravdu, jak mnozí občané se na něj vrhli a jako supi odnášeli si, co mohli. Kamýčtí Židé persekuci nepřečkali. Zahynuli v plynových komorách...* O čem tento povzdech místního kronikáře, kromě konstatování smrti všech odsunutých, svědčí?

VYHLÁŠKA.

V zájmu veřejné bezpečnosti a veřejného klidu a pořádku vydávám za základě čl. 2. a 3. odst. 1 zákona o organizaci politické správy ze dne 14. července 1927 čis. 125 Sb. zák. a nař. ohledně styku mezi obyvatelstvem nežidovským a židovským ve veřejném životě tyto příkazy, pokud se týče zákazů:

I.

Všem obecním úřadům politického okresu Sedlčany ukládám, aby nejpозději do týdne ode dne vyvěšení této vyhlášky v obci podle místních poměrů určily eventuelně v dohodě s příslušnými živnostenskými společenství, **zda-li a které** hostince, restaurace, kavárny, vinárny, veřejné čítárny a podobné veřejné místnosti v obvodu obce mají být napříště Židům nepřístupny.

V případě kladném vyhlásí obecní úřady ihned veřejnou vyhláškou toto své rozhodnutí a uveřejní ve vyhlášce, které hostince, restaurace a podobné místnosti jsou osobám židovského původu nepřístupny.

Ode dne vyvěšení předmetné veřejné vyhlášky v obci zakazují všem Židům návštěvu ve vyhlášce obecního úřadu uvedených hostinců, restaurací, vináren a podobných veřejných místností.

Majitelům ve vyhlášce obecního úřadu uvedených hostinců, restaurací, vináren a podobných veřejných místností se nařizuje, aby své místnosti ihned označili nápisem „Židům nepřístupno“ - „Juden nicht zugänglich“.

Obecní úřady zaslou ihned okresnímu úřadu opis předmetné vyhlášky.

Majitelům hostinců, restaurací, kaváren, vináren a podobných veřejných místností, jejichž majitelem nebo provozovatelem jest osoba židovského původu, neb které jsou navštěvovány z převážně většiny Židy, se nařizuje, aby své místnosti označili nápisem „Židovský podnik“ - „Jüdische Unternehmung“, umístěným na zjevném místě, a to jak zevně, tak i uvnitř místnosti.

Toto označení budiž provedeno do 14 dnů od uveřejnění této vyhlášky.

Majitelům ostatních veřejných místností, kde podle místních poměrů jest to možno, se nařizuje, aby vyhradili židovským návštěvníkům zvláštní místnost, aby návštěvníci nežidovského původu nebyli nuceni stýkati se s osobami židovského původu. Tato zvláštní místnost musí být jako určená pro židovské návštěvníky zřejmě označena.

Kde nebylo by možno provésti toto opatření, nařizuje se majitelům veřejných místností, aby svůj podnik označili nápisem jak zevně, tak i uvnitř „Židům nepřístupno“, „Juden nicht zugänglich.“

Ve veřejných místnostech které podle této vyhlášky budou v celku nebo z části označeny jako Židům nepřístupné, jest osobám židovského původu pobyt zakázán.

II.

Majitelům veřejných lázní se nařizuje, aby vyhradili pro návštěvníky židovského původu zvláštní část lázni a tuto jako takovou označili. Pokud by to nebylo možno, musí učiniti opatření, aby byli návštěvníci židovského původu časově odděleni od návštěvníků nežidovského původu.

III.

Zakazují s okamžitou platností osobám židovského původu koupati se i prodávati na všech veřejně přístupných koupalištích (plovárnách), a to i soukromých v obvodu politického okresu Sedlčany mimo plovárny, pokud se týče koupaliště, které by byly v budoucnosti určeny pro osoby židovského původu.

Majitelům plováren, veřejných i soukromých koupališť se nařizuje, aby své podniky označili zřejmě nápisem „Židům nepřístupno“ - „Juden nicht zugänglich.“

IV.

Nařizují majitelům nebo provozovatelům živnostenských podniků a jiných po živnostenském způsobu provozovaných podniků, kteří jsou židovského původu, aby své podniky označili pro zákazníky zřejmým nápisem „Židovský obchod (závod)“, „Jüdisches Geschäft.“

V.

Správám veřejných ústavů, jako nemocnic, chorobinců, chudobinců a správám sanatorií nařizují, aby učinily opatření, které by vylučovalo používání těchto místností a zařízení osobám nežidovského a židovského původu zároveň a aby bylo zabezpečeno odloučení umístění těchto osob.

Nedbání nařízení, pokud se týče zákazů daných touto vyhláškou trestá se podle ustanovení článku 3. odst. 1 cit. zákona pokutou od 10— do 5.000— K nebo trestem na svobodu od 12 hodin do 14 dnů.

Vyhláška tato nabývá účinnosti, pokud v jednotlivých odstavcích není jinak uvedeno, dnem vyhlášení.

OKRESNÍ ÚŘAD V SEDLČANECH, DNE 16. SRPNA 1939.

Okresní hejtman:

Dr. UHLÍŘ, v. r.

VÝPIS Z TRANSPORTNÍCH LISTIN

JMÉNO	DATUM NAROZENÍ	ODJEZD Z TEREZÍNA	SMĚR TRANSPORTU
Dejmková Rosalie	25. 4.1875	15.10.1942	Treblinka
Elišák Hynek	17. 7.1860	"	"
Elišák Max	10.12.1871	22.10.1942	"
Elišáková Zdeňka	19.11.1908	8. 9.1942	M.Trostinec
Elišáková Vlasta	12.12.1917	"	"
Elišák Josef	5.11.1879	"	"
Elišáková Selma	25.12.1885	"	"
Elišák František	15. 2.1914	"	"
Fürthová Marta	5.10.1894	"	"
Heřman František	24.11.1883	15.12.1943	Osvětim
Heřmanová Irma	17.11.1892	"	"
Hochmann Karel	18.12.1882	8. 9.1942	M.Trostinec
Hochmannová Berta	21. 1.1888	"	"
Hochmann Bedřich	20.12.1930	"	"
Hochmannová Jiřina	5. 6.1927	"	"
Hochmannová Marie	23. 1.1925	"	"
Chobocký Karel	12.12.1886	"	"
Chobocká Olga	11. 2.1901	"	"
Chobocký Rudolf	2. 2.1930	"	"
Chobocká Julie	29. 9.1932	"	"
Kaufmann Zikmund	26. 9.1896	"	"
Klepetář Otakar	16. 1.1896	29. 9.1944	Osvětim
Klepetářová Františka	30. 1.1901	4.10.1944	"
Klepetářová Dagmar	20. 8.1934	"	"
Klepetářová Alžběta	13. 7.1927	"	"
Lebenhart Bohdan	23. 3.1872	15.10.1942	Treblinka
Lebenhartová Gisela	20. 2.1875	"	"
Lebenhartová Julie	22. 1.1860	"	"
Lebenhartová Ludmila	15. 5.1876	"	"
Metzger Gustav	1. 1.1880	8. 9.1942	M.Trostinec
Metzgerová Kamila	3.12.1888	"	"
Metzger Bohumil	23. 2.1921	"	"
Oestreicher Emil	12. 8.1864	15.10.1942	Treblinka
Oestreicherová Emilie	28. 9.1893	"	"
Stark Hynek	2. 2.1870	22.10.1942	"
Starková Anna	17. 7.1885	"	"
Stark Karel	18. 2.1913	"	"
Starková Helena	4. 5.1916	"	"
Starková Růžena	18. 5.1925	"	"
Süssnerová Tereza	21. 5.1912	z Terezína se vrátila	
Süssnerová Marie	19. 9.1913	z Terezína se vrátila	
Weil Bedřich	18. 9.1895	8. 9.1942	M.Trostinec
Weilová Klára	17. 2.1875	"	"
Weilová Arnoštka	9. 1.1906	"	"
Weiner Mořic	23. 6.1856	zemř. 28.10. 1942 v Ter.	